

Институт за истраживање српских страдања у XX веку

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ Јануар 1993.

Приредила: Драгана Гавриловић

7. ЈАНУАР 1993.

Јежестица, у Општини Братунац. Ово чисто српско и доста велико село, поново је доживело трагедију на православни **Божих, 7 јануара 1993.** И у овом нападу, као и у оном од 8. августа 1992, страдао је велики број мештана Јежестице. Реч је, пре свега, о цивилним лицима српске националности и њиховим најближим који су покушавали да одбране село. У походу на Јежестицу, као и у време Првог и Другог светског рата, предњачили су муслимани суседног села Јаглићи, а са њима и становници осталих околних муслиманских села који су још од пролећа 1992. били сврстани у оружане формације познате као Патриотска лига, Зелене беретке и остале јединице оружаних снага Армије БиХ. После овог њиховог похода Јежестица је спаљена, скоро савњена са земљом, опљачкана и опустошена не само од војника, већ још више од чланова њихових породица, односно муслиманских цивила са подручја Јаглића, Церске, Глогове, Побуђа, Коњевић Поља, Касабе и других околних, углавном мањих муслиманских села и заселака братуначке и суседних сребреничке и власеничке општине.

Жртве: 1) Видосава (Микаила) Тришић, 1946; 2) Радојко (Љубомир) Богичевић, 1954; 3) Војислав (Љубомир) Богичевић, 1949; 4) Мило (Стојан) Јокић, 1926; 5) Радомир (Вујадин) Јовановић, 1959; 6) Ратко (Драгомир) Миладиновић, 1959; 7) Ђорђо (Драгомир) Миладиновић, 1958; 8) Недељко (Милорад) Милановић, 1937; 9) Драган (Недељко) Милановић, 1970; 10) Милован (Ристо) Остојић, 1949; 11) Митар (Ристо) Остојић, 1934; 12) Крстивоје (Владимир) Ђукановић, 1935; 13) Бошко (Милош) Ђукановић, 1928; 14) Невенка (Ристо) Ђукановић, 1946; 15) Драго (Павле) Лазих, 1913; 16) Гордан (Цвијетин) Николић, 1958; 17) Иван (Владимир) Ђукановић, 1954.

Кравица, чисто српско село у Општини Братунац (Срба 353, осталих 4), а под истим називом и веома познато и подручје које сачињава више српских села и заселака: Брана Бачићи (Срба 263), Бањевићи (Срба 38), Мандићи, Мратинци (Срба 218, муслимана 70), Поповићи, Липеновићи (Срба 235, Југословена 3), Побрђе (Срба

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

196, муслимана 50), Кајићи, Оправдићи (Срба 434) и др. У тим селима живело је око 2000 становника српске националности. Од почетка сукоба у овом делу Подриња та српска села су, као и за време Другог светског рата, нападали муслимани из Сребренице, Церске, Побуђа, Коњевић Поља, Глогове, Јаглића, Касабе, безмало из свих муслиманских насеља братуначке, сребреничке, зворничке и власеничке општине. Оружане провокације и напади понављали су се скоро сваког дана, али, свакако најжешћи, претходно добро припремљен и организован напад веома јаких муслиманских снага од преко 3000 бораца, извршен је на православни Божић, **7. јануара, 1993.** Том приликом су страдала сва кравичка српска насеља и убијени многи мештани из тих села. Оскрнављена је и опљачкана српска православна црква. Тела већине страдалника из тог напада проналажена су, смрзнута, по околним шумама и јаругама и извлечена током целе зиме. Насер Орић, командант ове акције, истражитељима Хашког трибунала о случају Кравице изјавио је: " И једни и други су гинули ту... Сељане нико није помицао, остављени су да трухну, нико се није обазирао на унакажене лешеве који су лежали око пута и између кућа. Данима после напада жене и мушкарци из Сребренице и Церске враћали су се у Кравицу, носећи све што се могло употребити." И то је било тачно. Муслимани, подједнако цивили: жене, деца и старци, као и војници, плљачкали су и разарали по Кравици све што су стигли и то је трајало више од два месеца. Званична сахрана жртава кравичке трагедије обављена је знатно касније, после ослобађања овог подручја и повратка Срба у Кравицу и остала села овог краја. Срби су се вратили у Кравицу тек 16. марта 1993, а до тада су коначно сакупљена и тела многих недужних кравичких жртава. Сахрањени су 22. марта 1993. на српском братуначком гробљу.

Жртве: 1) Негослав (Микаило) Ерић, 1912. Кравица; 2) Крстина (Никола) Ерић, 1914. Кравица; 3) Милован (Тодосије) Николић, 1946. Кравица; 4) Ристо (Коста) Поповић, 1920. Кравица; 5) Костадин (Ристо) Поповић, 1947. Кравица; 6) Мара (Васо) Божић, 1909. Мандићи; 7) Стево (Стојан) Божић, 1951. Мандићи; 8) Крсто (Душан) Лазић, 1933. Брана Бачићи; 9) Миладин (Драго) Момчиловић, 1935. Оправдићи; 10) Васо (Марко) Николић, 1920. Брана Бачићи; 11) Митар (Џвијан) Николић, 1927. Кајићи; 12) Љубица Обачкић, 1918. Мратињци; 13) Танкосава (Васиљ) Стевановић 1938. Брана Бачићи; 14) Владимир (Стојан) Стојановић, 1915. Брана Бачићи; 15) Стојан (Митар) Јовановић, 1948. Кравица.

Братунац 1993. године: сахрана српских цивила из Кравица стварадалих од муслиманских екстремиста

Шиљковићи Општина Братунац. Релативно мало српско село у месној заједници Кравица (90 становника српске националности) најжешћи напад муслимана овог краја, припадника Армије БиХ, доживело је, као и цео тај крај, на српски Божић, **7. јануара 1993.** И поред јуначке и пожртвоване одбране малобројних мештана, село је окупирано и уништено. Многи људи, браниоци и чланови њихових породица, су изгинули. Њихова имовина, покућство, стока, резерве хране, алати и пољопривредна оруђа опљачкани, а куће и остала непокретна имовина спаљени и разорени. Тела знатног броја покојника дуго су била недоступна породицама и скоро цео зимски период до средине марта остала несахрањена. Село Шиљковићи је опљачкано и опустошено, тих зимских месеци по свему је делило трагичну судбину Јежестице и Кравице и највећег броја српских села братуначке Општине.

Жртве: 1) Радоје (Радована) Павловић, 1934; 2) Миладин (Душан) Долијановић, 1963; 3) Лазар (Костадин) Веселиновић, 1935; 4) Станоје (Станко) Ђокић, 1942; 5) Миладин (Радован) Стевановић, 1943; 6) Васкрсије (Ђорђе) Радовић, 1956; 7) Драган (Радосав) Радовић, 1968; 8) Раденко (Љубо) Радовић, 1974; 9) Новица (Слободан) Богичевић, 1976; 10) Слободан (Јован) Богичевић, 1945; 11) Миле (Саво) Савелић, 1964; 12) Божо (Драго) Радовић, 1943. 13) Вишњић (Тодор) Ратко, 1949; 14) Пајкан (Пајо) Гаврић, 1963.

8. ЈАНУАР 1993.

Занаглина (66 становника Срба) и **Доње Равно** (Срба 179, муслимана 77) српска села у општини Купрес. Претходни напад на ова села изведен је скоро пре годину дана и то је, уз познати злочин у Сијековцу, био почетак страдања и покоља Срба у БиХ. Тада су се, уз помоћ паравојних хрватских и муслиманских локалних јединица, на Купрешку висораван инфилтрирале веома бројне оружане формације из Републике Хрватске. Поновно страдање Срба ова два села догодило се у Занаглијској шуми приликом коначног истеривања Срба и на велики православни празник **други дан Божића, 8. јануара 1993.** Заседу која је сачекала камион са великим бројем цивила српске националности, који су бежали из својих села организовала је терористичко-диверзантска група из Дувна-Томиславграда. И ова јединица је, највероватније, припадала Армији БиХ, али постоји могућност и да је из самосталног састава ХВО. У пресретнутом и изрешетаном аутобусу убијено једанаест путника. После два страдања за непуну годину дана, и ова два села, можда последња српска села на Купрешкој висоравни, су етнички очишћена, опљачкана и опустошена.

Жртве: 1) Остоја (Гојко) Челебић, 1956; 2) Радмила (Јово) Јарчевић, 1973; 3) Душанка (Томо) Јарчевић, 1934; 4) Ристо (Михаило) Лугоња-Канаринац, 1939; 5) Михајло (Душан) Драгољевић, 1961; 6) Момир (Илија) Драгољевић, 1972; 7) Богољуб (Жарко) Лугоња, 1933; 8) Цвијо (Тривун) Драгољевић, 1956; 9) Бранко (Светко) Лугоња, 1957; 10) Маринко (Симо) Контић, 1923; 11) Анђа (Марко) Јарчевић, 1948.

9. ЈАНУАР 1993.

Мостар, градско насеље, а место муслиманско-хрватског злочина је породична кућа угледног грађанина српске националности Луке Вуковића, у улици Пут прекоморских бригада бр. 139. Злочин се догодио за време празника, трећег дана православног Божића, на св. Стефана, **9. јануара 1993.** У многим српским породицама се великомученик св. Стефан слави као крсна слава. Жртве овог тешког злочина су четири члана породице Вуковић који су се тог празничног дана налазили у кући. Масакр су извршили припадници локалних власти. Имовина жртава је опљачкана, а велика двоспратна зграда површине преко 300 м. квадратних после убиства и пљачке, минирана и разорена.

Жртве: 1) Десанка (Томо) Вуковић-Деса, 1917; 2) Дивна (Момчило) Вуковић-Сека, 1948; 3) Љубица (Јово) Вуковић-Љуба, 1927; 4) Лука (Бранко) Вуковић-Лујо, 1941.

16. ЈАНУАР 1993.

Скелани са бројним околним српским селима и засеоцима: Ћосићи, Костоломци (Срба 234), Кушићи, Жабоквица (Срба 589, муслимана 52), Топлица (Срба 254, муслимана 13), Бујаковићи (Срба 166, муслимана 7), Језеро, Калиманићи (Срба 289, муслимана 105), Стублови и др. у Општини Сребреница нападнути су у раним јутарњим часовима **16. јануара 1993.** Напад су извршиле веома бројне муслиманске оружане формације регрутоване са подручја Сребренице, Братунца и Власенице, припадници Армије БиХ. Тога дана евидентирано преко 90 рањених и повређених и преко шездесет свирепо убијених становника српске националности. До вечерњих часова муслимани окупирали безмало цело ово подручје, а многи мештани потражили су спас бекством преко јединог моста на реци Дрини који су муслимани држали под сталном унакрсном ватром и на коме је убијено и рањено више десетина лица. Сви који су успели да се извуку из својих нападнутих села настојали су да се пребаце на територију СРЈ и Србије и склоне у Бајину Башту и околна српска села која су била под заштитом југословенске полиције и војске. Међутим, у домету муслиманских граната нашли су се и Бајина Башта и околна подрињска села у суседној Србији. И ту је било разарања и повређених мештана. Избијањем припадника Армије БиХ на југословенску границу и један од најзначајнијих хидроенергенских објеката у овом делу Балкана постала су угрожена сва низводна насеља и на једној и на другој обали реке. Разарањем бране еколошка катастрофа би се надвила над десетинама села и многим градовима Србије и БиХ која су се налазила низводно од ходросистема Бајина Башта (са босанске стране: Скелани, Братунац, Бајина Башта, а са србијанске: Љубовија, Мали Зворних, Лозница...). То је захтевало хитну интервенцију и Војске Југославије. Кад су муслимани одбачени на своје полазне положаје и удаљени од хидроцентрале и бране престала су дејства војске Југославије и она се вратила на своју територију. Тада су и Срби могли да сагледају последице овог муслиманског напада и релативно кратког присуства у Скеланима и околним српским селима. Последице су биле катастрофалне. Поред великог броја убијених и још већег броја рањених, од којих су неки на крају ипак издахнули у болницама, опљачкана су, спаљена и до темеља разорена сва поменута српска насеља. Није поштеђена ни српска православна црква, и она је поделила судбину страдалих Срба скеланског краја.

Жртве: 1) Новак (Радисава) Ракић, 1953; 2) Драгомир (Јово) Ракић, 1953; 3) Миломир (Јово) Ракић, 1957; 4) Радиша (Славко) Ракић, 1961; 5) Драгомир (Марјан) Ракић, 1940; 6) Миле (Дико) Ивановић, 1952; 7) Предраг (Мило) Ивановић, 1973; 8) Желимир (Милутин) Ивановић, 1968; 9) Жарко (Миленко) Павловић, 1938; 10) Милорад (Чедо) Трифуновић, 1958; 11) Богдан (Јово) Живановић, 1927; 12)

Добринa (Михаила) Живановић, 1923; 13) Тадија (Милорад) Ракић 1930; 14) Дамјан (Жико) Максимовић, 1934; 15) Анђелко (Светозар) Павловић, 1914; 16) Видосава Трифуновић, 1915; 17) Небојша (Предраг) Илић, 1969; 18) Марко (Саво) Милановић, 1954; 19) Алекса (Дражо) Глигић, 1968; 20) Шћепo (Симо) Јањић, 1947; 21) Симо (Перо) Јањић, 1948; 22) Владо (Саво) Мијатовић, 1966; 23) Милан (Милош) Миловановић, 1967; 24) Милун (Раденко) Марковић, 1970; 25) Анђа (Симо) Јањић, 1927; 26) Гордана (Остоја) Секулић, 1966; 27) Александар (Томислав) Димитријевић, 1987; 28) Радисав (Томислав) Димитријевић, 1984; 29) Драган (Јован) Димитријевић, 1965; 30) Радован (Драган) Симић, 1966; 31) Драгоје (Бориша) Милошевић, 1960; 32) Миленко (Петар) Миловановић, 1941; 33) Радивоје (Стојан) Николић, 1952; 34) Миленко (Војислав) Николић, 1940; 35) Петко (Мићо) Тодоровић, 1940; 36) Филип (Ђорђе) Живановић, 1931; 37) Стојан Живановић, 1925; 38) Милојко (Анђелко) Јаковљевић, 1957; 39) Саво (Милован) Максимовић, 1932; 40) Роса Неђић, 1933; 41) Владислав (Лазар) Ристић, 1947; 42) Радивоје Митровић, 1942; 43) Милија (Митар) Јаковљевић, 1957; 44) Мирко (Максим) Митровић, 1939; 45) Миленко (Милан) Јаковљевић, 1946; 46) Новак (Цветко) Ристић, 1951; 47) Илија Милановић, 1922; 48) Радо Ристић, 1920; 49) Душанка Милановић, 1920; 50) Миленија (Петко) Јанковић, 1963; 51) Миленко (Станоја) Тодоровић, 1928; 52) Никола (Јово) Живановић, 1921; 53) Радинка Митровић, 1946; 54) Миленка Ристић, 1930; 55) Иванка (Милорада) Ристић, 1950; 56) Митра (Новак) Ристић, 1974; 57) Мићо (Новак) Ристић, 1977; 58) Мирко (Радисав) Ракић, 1925; 59) Радосава Ковачевић, 1915; 60) Илинка Благојевић, 1914. и 61) Даринка Митровић, 1922.

26. ЈАНУАР 1993.

Брђани, село мешовитог српско-муслиманског становништва (Срба 252, муслимана 183) у општини Коњиц. Српски део села напала је полиција и војска Армије БиХ **26. јануара 1993.** Овом акцијом је коначно Општина Коњиц етнички очишћена од српског становништва и српских насеља. Од тада Коњиц припада само муслиманима и Хрватима, који су у међувремену међусобно заратили не само у борби за превласт над Херцеговином, већ и у борби за опљачкану српску имовину и српску територију. У Брђанима су се затекли само они малобројни Срби који ни по цену живота нису хтели да напусте своја огњишта и који су веровали да их стари познаници и суседи неће поубијати. Нажалост, то се није обистинило. Убијени су у кући Рајка Драганића. И ово село је опљачкано и разорено. Разорена је и капела на православном гробљу, а многи надгробни споменици поломљени.

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

Жртве: 1) Биљана (Петко) Драганић, 1958; 2) Бошко (Алекса) Драганић, 1923; 3) Милица (Саво) Драганић, 1954; 4) Никола (Трифко) Манигода, 1934. (Без Николе Манигоде. Он није у пријави.)

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ ЈАНУАР 1994.

Приредила: Драгана Гавриловић

14. ЈАНУАР 1994.

Јелачићи, у Општини Кладањ, једно од доста великих чисто српских села (Срба 315, Југословена 2), нападнуто је **14. јануара 1994. на српску Нову годину** ујутро око 7,30 часова. Напад су извршили припадници муслиманске Армије БиХ регрутовани из муслиманских насеља ове и суседних општина. Том приликом убијен велики број мештана српске националности, углавном жена и старијих мушкараца, који су се затекли у селу. Неки од њих убијени на веома свиреп и бестијалан начин, што је утврђено када је српска страна након више од месец дана разменом дошла до тела покојника, 22. фебруара 1994. Обдукција је извршена под руководством др Зорана Станковића. Најчешће повреде на жртвама биле су: ископане очи, одсечене уши, повађени зуби, откинута нокти, а један од мушкараца је и кастриран. Похватани мештани Јелачића отерани су у Кладањ где су били затворени у логорима, а неки су у њима и убијени. Сву имовину, посебно стоку и резерве хране становника Јелачића, опљачкали су нападачи и бројни "цивила", у ствари чланови породица нападача, а и остали мештани суседних муслиманских села: њихове жене, родитељи, деца. Остатак имовине је уништен и спаљен. Преживели и избегли Срби заштиту су нашли у насељима суседних општина које су биле под влашћу Републике Српске.

Жртве: 1) Петко (Тодор) Божић, 1929; 2) Новица (Јован) Ерделић, 1965; 3) Драго (Божо) Ерделић, 1944; 4) Веселин (Гавро) Ерделић, 1941; 5) Драго (Ђуро) Ерделић, 1928; 6) Божо (Саво) Ерделић, 1910; 7) Радивоје (Милош) Еркић, 1953; 8) Гроза (Десимир) Еркић, 1932; 9) Љубинка (Миро) Еркић, 1927; 10) Невенка (Обрен) Еркић, 1914; 11) Радивоје (Десимир) Милић, 1940; 12) Јован (Коста) Милић, 1940; 13) Недјељко (Миладин) Милић, 1967; 14) Коста (Ратко) Милић, 1955; 15) Миладин (Владета) Вуковић, 1959; 16) Зора (Сретко) Божић, 1949; 17) Милош (Блашко) Сејменовић, 1964.

16. ЈАНУАР 1994.

Миљено, велико мешовито село са скоро подједнаким бројем Срба и муслимана (Срба 238, муслимана 263, Југословена 7,

осталих 4) у подрињској Општини Чајниче. Дана **16. јануара 1994.** припадници Армије БиХ, оружане формације састављене од околног муслиманског становништва, поставили су заседу на друму који води од Чајнича у српски део овог села. Том приликом у путничком моторном возилу убијени возач и његова два сапутника српске националности.

Жртве: 1) Милорад (Миланко) Лаловић, 1961; 2) Вељко (Душан) Ласица, 1961; 3) Чедо (Влатко) Тадић, 1963.

23. ЈАНУАР 1994.

Јабланица, веома велико српско село (Срба 1017, Хрвата 4, Југословена 36, осталих 62) у Општини Лопаре поново је и неочекивано нападнуто **23. јануара 1994.** Напад извела непозната добро наоружана муслиманска највероватније диверзантско-терористичка формација Другог или тзв. Тузланског корпуса Армије БиХ. У току веома жестоких борби и упорних покушаја да заузму Јабланицу, муслимани су заробили шест рањених мештана, бранилаца села. Српски заробљеници су дуже време били подвргнути суровом испитивању и физичком злостављању, а потом ликвидирани на веома свиреп начин. Свирепост зликоваца је утврђена после преузимања тела покојника, приликом идентификације и на основу прегледа по њиховом преузимању спољних повреда тела.

Жртве: 1) Бранко (Чедомир) Антић, 1944; 2) Михајло (Цвијо) Перић, 1945; 3) Стеван (Илија) Стевановић, 1941; 4) Млађен (Перо) Пупић, 1941; 5) Миодраг (Василије) Тешић-Миле, 1950. и 6) Светозар (Милорад) Михајловић-Ћећа, 1954.